

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

PHALLUS HADRIANI FRIES

(*Vervolg en slot*)

Doch er is meer. De ontwikkeling, vān het ei vertoont ook bepaalde verschillen. Een hazelnoot-groot phallus ei blijkt reeds een vrij sterk ontwikkeld vruchtlichaam te bezitten, bestaande uit steel en hoed, en gelei in de bovenste helft. Geheel anders bij Phallus Hadriani. Daar vindt men slechts ronde kogels, geheel gevuld met de steenrose gelei, terwijl in dit stadium enkel nog een zeer kleine, ongeveer 1 mm groote, basale steel-aanleg is te constateeren, welke na praepareeren als een hol pijpje is te isoleeren. Behalve de nagenoeg volwassen eieren heb ik de tusschenstadia niet gezien.

Ook hier dus besliste verschillen met Phallus impudicus.

Voor zoover ik thans de zaak heb kunnen bestudeeren, is er nog een zeer belangrijk verschil tusschen Phallus impudicus en Hadriani. Ik vond nl. bij deze laatste constant *Sluierresten*. Enkele malen zag ik op $\pm \frac{3}{4}$ cm hoogte van den volwassen steel rond den buitenkant van den steel onder den hoed, een goed gevormde vliezige ring, eindigende in de discus, met de afdrukken van de tekening van de, in het ei samengedrukten hoed.

Een exemplaar van een zwam met een dergelijke *volkomen gave* ring bracht ik persoonlijk aan het Rijks Herbarium te Leiden.

Dit is dus een overgang tusschen Phallus impudicus en Phallus Ravenelii. Deze ring (zie foto) heb ik meermalen gezien, echter niet constant. Soms is deze aan den binnenwand van den hoed, daarmede samengegroeid en bekleedt deze dan tot op b.v. de helft of $\frac{1}{3}$ van de hoogte. Soms is de ring dan gedeeltelijk los, soms kan die los gepraepareerd worden. Soms is deze ook niet aan alle zijden even goed ontwikkeld.

Soms en dit komt het meeste voor, zag ik daarvan echter niets. Het is mij gebleken, dat dan toch ringvormige Velum-resten voorhanden zijn. De *geheele* binnenwand van den hoed wordt nl. vaak bekleed door een vlies, dat daarmede meer of minder vast is verbonden, gewoonlijk niet zeer vast, zoodat het gedeeltelijk is los te prepareren.

Voor al is dit het geval, zoo men de zwam in water laat liggen. Een en ander spreekt dus eveneens wel duidelijk voor een eigen soort.

De vraag deed zich echter bij mij voor: Hoe is dit bij Phallus impudicus? Vindt men daar soms ook velum-resten, die vergelijkbaar zijn? Dat er iets van velum-resten is te vinden is bekend (v. Bambeke) en dat is ook natuurlijk in verband met de ontwikkeling. Ik heb dit najaar vele zich pas uit het ei ontwikkelende phallus-exemplaren daarop onderzocht, doch zag nimmer iets, wat vergeleken kan worden met het waargenomene.

Men vindt soms op de grens van steel en binnenwand in den hoed een rand, waarbij de hoed soms vrij stevig is vastgedrukt of vastgekleefd. Aan

Foto de V.

dit „rebord. zag ik soms belangrijke woekeringen, welke den indruk kunnen vestigen van een velum. 't Zijn echter altijd steel-voortzettingen, met de eigenaardige steelteekeningen. Van een vliezig velum is geen sprake. Dit is in andere gevallen wat anders. 't Spreekt van zelf, dat het primaire weefsel, dat de ruimte tusschen steel en hoedbinnenwand opvult, bij de ontwikkeling, niet verdwijnt, zonder resten na te laten. Van deze resten is gewoonlijk zeer weinig meer te zien, wel zien we ze bij doorsnijden van een nagenoeg rijp ei, soms nog als een zijdeglanzende viltige streep; bij de snelle strekking van den Phallus zien we slechts nog zwakke, glanzende resten op verschillende plaatsen van den steel, soms zelfs geheel onderaan bij de volva. Op den steel ziet men dan vaak nog glanzende resten van een velletje. Dit is echter geheel iets anders dan het bij de rose phallus waargenomen velum, dat geheel gaaf ontwikkeld kan zijn.

De vraag doet zich voor, hoe de nieuwe Phallus genoemd moet worden. Indien het een variëteit is van *Phallus impudicus*, is de naam *Phallus iosmos* Berkel goed. Indien het een eigen soort is, komt m.i. in aanmerking de naam *Phallus Hadriani* Fries, daar Fries in het *Systema mycologum* de oudste binaire naam heeft. Men zou daartegen in kunnen brengen, dat in de beschrijving van Fries niets voorkomt van de *rose* volva. De beschrijving grijpt terug op de oude, deels mythische literatuurgegevens, doch is m.i. voldoende gekarakteriseerd door de aangifte van de groeiplaats: in *Hollandiae arenosis in radicibus „Spartii. (arundinis arenariae)*.

Bovendien komt bij Hadrianus, die door Fries wordt aangehaald, de rose kleur duidelijk uit in de beschrijving: „Ea ubi primum Scrobe revellitur, pallidior est, mix paulatin purpurascit, intercumentibus Sparsin ceu venulis quisbusdam sanguineis..

Ik vermeld hierbij nog, dat Fries zegt: „volva alba, dein fusco — flavescens.. Dikwijls zag ik na inwerking van het licht de gele kleur nog behouden bij oude exemplaren.

Voor het overige groeit de gewone Phallus inopudicus en de Phallus Hadriani op dezelfde plaats en vaak gemengd, zoodat 't niet behoeft te verwonderen, dat bij het niet uit elkaar houden der beide soorten, de kleur als wit wordt aangegeven.

Hadrianis Junius. Phalli ex fungorum genere in Hollandiae Sabuletis paspin crescendis descriptio, 1601.

Den Haag.

Dr. J. S. MEULENHOF.

GLINSTERINGEN DES JAARS 1935

Rick. = Ricken, C & D = Constantin et Dufour, K & M = Konrad et Maublanc

	Naam	Woonplaats	Bijzonderheden	Datum
1	<i>Omphalia striaepilea</i> Fr. sensu Quélet = 0 asterospora nom. nov. J. Lange	Schoorl, duinen in het Zwanenvlak, Schoorl	op vochtige heide (De sp. zijn stervormig gestekeld)	3-I
2	<i>Mycenula receptibilis</i> (Britz) volgens Oort	Bergen, bij de Water- leiding	in het mos langs den weg	3-I
3	<i>Pholiota praecox</i> subsp. <i>sphaleromorpha</i> volgens K- & M.	Schoorl, in de duinen	op houtafval in een droge heisloot	23-VI
4	<i>Volvaria Tylori</i> (Berk.) volgens Rea, Rick.	Alkmaar	in een gazonkant (de volva is eerst bruingrijs, later zwart)	4-VII
5	<i>Psathyra typhae</i> (Kalchbr.) zie Transactions XIX '35 „The fungi of Wicken Fen.	Schoorl b. d. Oerval	in een duinmoeras op Typha, Phragmites in rotting	21-VII
6	<i>Inonotus dryadeus</i> (Pers. ex Fr.) volgens Donk. K & M etc.	Ruurlo, in het cyclooon- bosch	aan den voet van een beuk (!)	7-IX
7	<i>Inocybe Bongardii</i> (Weinm.) volgens K. & M., Heim etc.	Doetinchem, achter den Slangenburg	aan slootkant in het loofbosch	10-IX
8	<i>Inocybe descissa</i> var. <i>auricomata</i> Fr. ex Batsch(?) volgens Heim	id.	aan slootkant in het loofbosch	10-IX
9	<i>Inocybe</i> spec.	id.	id. (gelijkt op <i>I. Gaillardii</i> doch microscopisch verschil- lend)	10-IX
10	<i>Mycena speirea</i> Fr. volgens Ricken	id.	aan eikenbast in rotting (op exc. Bot. Congres)	10-IX
11	<i>Eccilia vilis</i> Fr. volgens Ricken	id.	in het mos onder dennen (op exc. Bot. Congres)	10-IX
12	<i>Clavaria subtilis</i> (Pers.) volgens Cath. Cool	id.	in het mos onder eiken	18-IX
13	<i>Otidea grandis</i> (Pers.) volgens Bresadola, Boudier etc.	id.	tusschen blad op slootwal	18-IX

	Naam	Woonplaats	Bijzonderheden	Datum
14	<i>Psathyra fagicola</i> (Lasch) volgens Ricken	id.	in een droge sloot in het loofbosch	18-IX
15	<i>Entoloma lividum</i> (Bull.) volgens Ricken	id.	langs den weg in het gras	18-IX
16	<i>Trich. infumatum</i> (Bres.) Pouchet K. & M. = <i>Tr. cinerascens</i> (Bull.) volgens Ricken	id.	onder beuken (de sporen zijn ruitvormig)	
17	<i>Peziza Gerardi</i> Cooke in Hedwigia — <i>Galactinia ionella</i> (Quél.) Boudier	id.	in het mos van een slootkant (± 8 mm lila, met gr. spoelv. sp.)	18-IX
18	<i>Nolanea araneosa</i> (Quél.) C. & D.	Kootwijk	in dennenbosch	22-IX
19	<i>Phlegm. subpurpurascens</i> (Batsch) v. Rick.	Garderen	in eikenbosch	22-IX
20	<i>Dermocybe cotonea</i> Fr. volgens Ricken	Doetinchem, achter den Slangenburg	in eikenbosch	27-IX
21	<i>Lentinus tigrinus</i> Fr. var. <i>Dunali</i> volgens Rea	Doetinchem, bosschen achter den Slangenburg	op wilgenstam	27-IX
22	<i>Pustulata Stevensoniana</i> (Rehm.) = <i>Plicaria varia</i> (Hedw.) = <i>Peziza repanda</i> (Pers)	id.	op jute steenkolenzak	27-IX
23	<i>Pluteolus aleuriatus</i> Fr. volgens Rea en C. & D.	id.	op rottend wilgenhout	27-X
24	<i>Lact. fuliginosus</i> Fr. subsp. <i>picinus</i> Fr.	id.	op slootwal onder eiken	2-X
25	<i>Omphalia camptophylla</i> (Bk.) volgens Bres.	Gorssel, bij het kasteel Dorth	aan beukenstomp (Exc. N.M.V.)	6-X
26	<i>Peziza echinospora</i> Karst (volgens Cooke, Ricken etc.	Gorssel-Amelte	op houtskool (Exc. N.M.V.)	6-X
27	<i>Aleuria praetervisa</i> Bres. volgens Bresadola	Gorssel, in het Epsersbosch	op houtskool (met medelid Smits, D. v.)	12-X
28	<i>Naucoria amarescens</i> (Quél.) v. C. & D.	id.	id.	12-X
29	<i>Sphaerospora</i> (Sacc.) <i>confusa</i> (Cooke)	id.	id.	12-X
30	<i>Lasiobolus</i> nov. spec.* (de soortnaam moet nog worden vastgesteld)	id.	op mest (met medelid Smits, Dev.)	12-X
31	<i>Trich. leucocephalum</i> Fr. volgens Ricken.	Delden-Twickel	onder lariksen (Exc. N.N.V.)	13-X
32	<i>Collybia myosurus</i> Fr. (Gillet) volgens K. & M.	Texel, staatsb.	op dennenkegel (Exc. N.N.V.)	27-X
33	<i>Otidea leporina</i> (Batsch) volgens Ricken	id.	in dennenbosch (Exc. N.N.V.)	27-X
34	<i>Collybia tesquorum</i> Fr. volgens Lange	id. staatsduinen	op hazenwol (met bijna ronde gestekelde sporen) (Exc. N.N.V.)	27-X
35	<i>Entoloma ameides</i> (Berk.)	Bergen	in een tuin	30-X
36	<i>Naucoria hilaris</i> Fr. volgens Ricken	Egmond a. Zee, in de duinen	in het mos op zéér kalkrijk terrein	16-XI
37	<i>Psathyrella caudata</i> Fr.	Alkmaar	in een park op vetten gr.	16-XI
38	<i>Omphalia striaepilea</i> Fr. sensu Karst, volgens Lange	Bergen, bij de Franschman	op dennennaalden langs den weg	30-XI
39	<i>Mycena pithya</i> Fr. volgens Ricken, Oort etc.	id.	id.	3-XII

* Hierover zal in „Fungus. eene nadere publicatie volgen.

GEASTER NANUS P. MET TRIPLEX-KRAAG

Bijgaande tekening (fig. links en in 't midden) geeft een exemplaar weer van *Geaster nanus* P., dat ik op 3 November 1935 vond in de duinen van de Amsterdamsche Waterleiding, nabij Vogelenzang. Het vertoonde een mooien, breedten, zoo goed als volledigen kraag, geheel zooals wij dien van *Geaster triplex* kennen, d.w.z., dat dus bij het opensplijten van het exoperidium en bij het terugbuigen van de slippen een gedeelte van de vleezige substantie der slippen achterblijft in den vorm van een kraag om het endoperidium. Doordat deze kraag is achtergebleven, zijn dus de slippen bij de punten dikker dan meer naar het midden, met een scherpe grens tusschen de twee gedeelten. Zooals bekend, is *Geaster triplex* de eenige soort in ons land, en, naar ik meen, op aarde, die een dergelijken kraag als soortskentmerk heeft.

Bij indrogen kwam de steel te voorschijn, die *Geaster nanus* onder het endoperidium behoort te bezitten, doch die bij verse exemplaren nog niet zichtbaar is. Voordien had deze Aardster echter veel meer den habitus van *Geaster badius*, nochtans met het peristoom van *G. nanus*. Op de betreffende vindplaats groeien beide soorten door elkaar en ofschoon de ervaring wel leert, ze ook in verschen toestand te onderscheiden, heb ik ditmaal het droge stadium moeten afwachten voor de definitieve determinatie.

Haarlem.

VAN EYNDOVEN.

EEN MERKWAARDIGE AFWIJING BIJ GEASTER RUFESCENS P. (FIMBRIATUS Fr.)

Begin October 1935 werd mij door Mej. A. Manhout een exemplaar gebracht van bovengenoemde soort, welke gevonden was in een eikenboschje bij Rooswijk (bij Wijk aan Zee), tijdens een excursie van den Nederlandschen Jeugdbond voor Natuurstudie.

Oogenschijnlijk vertoonde het endoperidium twee peristomen, alsmede nog een derde peristoom in aanleg, hetgeen door bijgaande tekening (zie vorige bijdrage, fig. rechts) zoo goed mogelijk wordt aangegeven. Nader onderzoek leerde echter, dat de zaak niet zoo eenvoudig was. Het exemplaar heeft allereerst een volkomen normaal peristoom aan den top van het endoperidium. Vervolgens bevindt zich aan den zijkant van de bovenste helft van het endoperidium een stomp kegelvormig uitstaand „tweede peristoom., met een gat in het midden, om welke kegel direct een soort van groef opvalt, die bij het peristoom van deze soort nooit voorkomt en welks ontbreken juist een der determinatie-kenmerken is.

Het blijkt echter, dat zich tegenover dezen kegel aan den binnenkant van het exoperidium (dus thans naar buiten gekeerd) eveneens een kegel bevindt, die bij reconstructie precies past in de deuk, welke ontstaat, indien men het „tweede peristoom., voorzichtig naar binnen duwt. Daarbij krijgt tevens dit laatste, vooral ook wat de groef betreft, een veel normaler uiterlijk. Blijkbaar heeft zich dus bij de ontwikkeling van dit exemplaar een misvorming voorgedaan in den vorm van een kegelvormige wrat aan de binnenzijde van het exoperidium, die bij het ontplooiën van de ster-vormige slippen het betref-

fende gedeelte van het endoperidium kegelvormig naar buiten heeft medegetrokken en daarna heeft losgelaten.

De vraag is nu, is het gaatje in het midden ontstaan door het wegscheuren van de wrat, of is dit inderdaad een tweede peristoom in wording. Persoonlijk neem ik het eerste aan, te meer, omdat reconstructie leert, dat de wrat bij den jeugdvorm nauwelijks aan de buitenzijde aangeduid was en er geen sprake is van een tweede „spits. zoals anders bij Aardsterren met 2 peristomen (zie b.v. *Fungus* VII, afl. 1, Oct. 1935, p. 7—8). Wat het „derde peristoom. betreft, dit is veel minder ontwikkeld en op het ingedroogde exoperidium is geen duidelijke aanduiding meer te vinden. Hoe interessant ook, brengt dit de oplossing niet nader.

Haarlem

VAN EYNDHOVEN.

OVER HET AANLEGGEN VAN EEN GEDROOGDE PADDESTOELENHERBARIUM

In het „Bulletin trimestriel de la Société mycologique de France., fasc. 3/4, 1934, geeft M. Jossier enkele praktische wenken in verband met het samenstellen van een „herbarium. van vlezige paddestoelen. Ze zijn m.i. belangrijk genoeg, om er hier in het kort even melding van te maken.

Schrijver begint met op te merken, dat ieder mycoloog zijn aantekeningen en illustraties van vondsten en waarnemingen behoort aan te vullen met een verzameling van paddestoelen in gedroogde toestand. Want het is een feit, dat een dergelijk herbarium („mycothèque.), dank zij het technische gebruik dat men er tegenwoordig van weet te maken, buitengewoon belangrijke diensten kan bewijzen op het gebied van anatomie, micro-chemie, enz. der fungi.

Aanbevolen wordt, de paddestoelen, ook de vlezige soorten, te conserveren door droging en niet door middel van vloeistoffen, daar het anatomisch onderzoek van gedroogde zwammen (zgn. *exsiccata*) gemakkelijker is en meer succes oplevert dan dat van exemplaren op liquor.

De wenken en adviezen, die de auteur aan adspirant-verzamelaars wil geven, zijn neergelegd in de volgende „conclusions.:

1e *Tal van exsiccata zijn bijna of geheel waardeloos, doordat zij niet met de nodige zorg en kennis van zaken zijn vervaardigd.* De meeste der bestaande collecties op dat gebied bleken dan ook door gebrekkige of verkeerde techniek voor latere onderzoekers helaas vrijwel onbruikbaar te zijn.

2e *De voor droging in aanmerking komende paddestoelen moeten zorgvuldig soortsgewijs verzameld en bij elkaar gehouden worden; men neme slechts verse, volwassen (eventueel een paar jonge exempl. bijvoegen) en geheel onbeschadigde (kiemvlies!, opperhuid!, steelbasis!) vruchtlichamen.*

Ook macroscopisch moeten de gedroogde zwammen nog de nodige opheldering kunnen geven. Aanvulling met een (rijpe) sporenfiguur is zeer gewenst.

3e *De paddestoelen moeten langzaam en regelmatig gedroogd worden bij een temperatuur van 35—45° C.*

Dikwijls vindt droging bij te hoge temperatuur plaats, waardoor belangrijke weefsels beschadigd kunnen worden. De experimenteel vastgestelde optimale temperatuur is $\pm 40^\circ$. Het verdient aanbeveling stevige, zeer vlezige zwammen in de lengte door te snijden, alvorens ze te drogen. Desnoods kan men deze methode doorvoeren en een verzameling aanleggen van uitsluitend dunne, gedroogde doorsneden, waarbij men natuurlijk de habitus van het vruchtlichaam mist.

Een droogapparaat kan eventueel naar ieders inzicht en vindingrijkheid gemaakt worden. Voor hen, die de beschikking over een laboratorium hebben of kunnen krijgen, is een droogoven aangewezen. De voordelen hiervan zijn: gemakkelijke regulatie, constante temperatuur, geen brandgevaar. Voor

anderen zou b.v. een gewoon keukenfornuis in aanmerking kunnen komen.

4e *De gedroogde en daardoor veelal breekbaar geworden zwammen moeten zorgvuldig voor drukken of persen, alsmede voor elke andere ruwe behandeling worden behoed. Ze zouden daardoor geheel verbrijzeld kunnen worden. Ook het persen vóór de droging moet worden afgekeurd: de lamellen plakken dan tegen elkaar, waardoor 't later vrijwel onmogelijk zal zijn, er één of meer met onbeschadigd kiemvlies te isoleren. Indien ze voldoende lang gedroogd zijn, bezitten de vruchtlichamen door een weinig achtergebleven water nog een geringe soepelheid, zodat de vorm door een lichte vingerdruk nog enigszins verbeterd kan worden.*

5e *Alle exemplaren van een soort moeten tezamen worden opgeborgen in een enveloppe of doos, voorzien van een etiket met naam, datum, groeiplaats en een nummer, verwijzende naar een lijst met beschrijving en bijzonderheden.*

6e *Kleine insecten, die mogelijk nog aanwezig zijn en veel schade zouden veroorzaken, kunnen gemakkelijk gedood worden, door de exsiccata bij meerdere tegelijk in een lucht- en waterdicht kistje gedurende een dag of 3, 4 bloot te stellen aan de inwerking van de damp van calciumsulfide (brandbaar en explosief!) of van tetrachloorcalcium (ongevaarlijk).*

7e *Men kan het gedroogde zwamweefsel (b.v. een der lamellen of een dunne doorsnede) vóór het anatomisch onderzoek weer laten opzwellen door middel van ammonia, dat beter dan gewoon water de celturgor herstelt.*

8e *Men legge zijn paddestoelenherbarium zo zorgvuldig mogelijk aan, maar make er zo weinig mogelijk gebruik van. Indien enigszins mogelijk moet men zijn onderzoekingen aan vers materiaal verrichten, want dat geeft toch altijd nog de beste resultaten.*

DE VEYE.

HOOFDSTEDELIJKE MYCOLOGIE

Voor wie door de een of andere oorzaak geen gelegenheid heeft zijn mycologische liefhebberij in boschrijke streken bot te vieren, maar toch het interesse behoudt en graag tusschen neus en lippen door zijn oude vrienden uit de zwammenwereld wel eens wil weerzien en er, zoo mogelijk, enkele nieuwe bij wil maken, is ook in de Hoofdstad zelf nog wel hier en daar een oase te vinden.

De stadsparken (die over het IJ uitgezonderd, waar nog wel eens aardige vondsten te doen zijn) zijn aan zwammen niet rijk. Er wordt, om de terminologie van een verontwaardigd vogelliefhebber te gebruiken, „te veel gestofzuigerd.. Zoowel voor rustige vogelbroedplaatsen als voor een ongestoorde fungi-ontwikkeling is dat een nadeel. Aardige vondsten als *Stropharia coronilla* (bij den ingang Van Baerlestraat van het Vondelpark) blijven daardoor tot één jaar beperkt. Ook de Zadelzwam, die op die plek eenige jaren geleden eveneens veel voorkwam in fraaie exemplaren, heb ik niet meer teruggezien. De Reuzenbovist, die Thijsse voor het Vondelpark vermeldt, heb ik er niet kunnen ontdekken. — Van het kleine grut, *Mycena's*, *Psathyra's* en *Psathyrella's* enzoovoort (om van de bruinsporigen nog maar te zwijgen), die een kortere ontwikkelingsstijd noodig schijnen te hebben, is wel méér te vinden, maar velen ontbreekt bij al deze op elkaar lijkende kleine zwammetjes de lust tot nauwkeurige soortbepaling.

De tuin van het Stedelijk Museum aan de Van Baerlestraat bood in October van 1935 een werkelijk verfrisschenden aanblik van ongestoord zwammen-leven. Al vanaf de Van Baerlestraat waren dicht achter het hek ettelijke aardige soorten zichtbaar. Te beginnen met *Pluteus cervinus*, de Hertenzwam, een niet zoo algemeene gast in deze streken, Zwavelkopjes, een *Clitocybe* soort, diverse inktzwammen en een zeer fraaie vegetatie van *Lepiota acute-squamosa*.

Laatstgenoemde paddestoel groeide in honderden exemplaren door den geheelen tuin heen. Zelden zag ik zoo groote en mooie exemplaren. Jammer dat deze paddestoel niet eetbaar is. Dat wordt weer goedge maakt door enkele van zijn familieleden, die ook in het hartje van Amsterdam te vinden zijn. Van *Lepiota rhacodes* vond ik een groot aantal exemplaren in een boschje langs de R. Vinkeleskade. Cool en van der Lek vermelden dat deze groote gelijkenis vertoont met *L. procera*. Ik heb ze beiden nog eens naast elkaar gelegd, maar de verschillen zijn toch wel buitengewoon opvallend; vooral wanneer verschillende groeistadia beschouwd worden. *L. rhacodes* komt uit den grond als een roodbruinachtig knolletje; iets grooter zijn hoed en steel zichtbaar, maar de hoed nog gesloten roodbruin en de steel krom en knolvormig verdikt. Pas als de *p.* bijna volgroeid is, splijt de hoed in schubjes open en loopt de kleur meer naar bruingrijs over. Ook de ring is heel anders dan bij *L. procera*; wollig en schubbig.

Het rood worden van het vleesch is voorts een zeer goed kenmerk, vooral te constateeren aan de huid van den steel boven den ring; - maar ook de hoed vertoont het duidelijk.

Wat den smaak van deze *p.* betreft, kan ik niet enthousiast zijn. Hij heeft wel een eigen specifieke, en zelfs tamelijk sterke smaak, maar die m.i. toch niet haalt bij de onvolprezen *B. edulis* of *Psalliota*'s.

Wat *Psalliota*'s betreft, ook die zijn in den tuin van het Stedelijk Museum vertegenwoordigd. Ik vond er eenige forsche exemplaren van een zeer mooie soort, waarschijnlijk *Ps. sylvatica*. Ik waag het namelijk niet bij het geslacht *Psalliota* de soort met beslistheid aan te geven, sinds ik eens in een beekdal in Duitschland een uitgebreide Champignonvegetatie vond met exemplaren, welke varieerden van klein en bruinschubbig tot groot en bijna ongeschubd en blank, zonder dat te zien was waar de eene soort (of variëteit) ophield en de andere begon. Mijn *Psalliota* uit den Museumtuin was groot van stuk, met een mooi regelmatig helderbruin geschubden, vlakken hoed, met korten, rechten, onder knolvormigen steel en enkelvoudigen, kleinen ring.

Met minder enthousiasme begroeten we, steeds in denzelfden tuin, de Honingzwam, *Armillaria mellea*, die vooral aan den Van Baerlestraat bijna al het houtgewas heeft aangetast. Verschillende boomen zijn al in diverse stormen gevallen en er zullen er nog wel meer volgen. Jonge exemplaren moeten eetbaar zijn; ik heb het nog nooit geprobeerd alleen uit antipathie tegen dezen moordenaar, die mij met zijn bruin gespikkelden hoed en 't vieze uiterlijk van oude exemplaren aan een Hyena herinnert.

't Is opvallend, dat als eenmaal door een aanval van *Armillaria* de weerstand van een boom is verminderd, ook andere zwammen vasten voet krijgen; al dikwijls zag ik dat *Polyporus*soorten of kleine parasieten zich bij *Armillaria* kwamen scharen. Dit jaar vond ik in het Vondelpark een boom, die aan den voet niet minder dan vier soorten paddestoelen droeg: *Armillaria*, Zwavelkopjes, *Flammula gummosa* (een mooie geelgroene *Flammula*, die misschien nog algemeener is dan de bekende *Flammula sapinea*) en nog een paars-sporige, waarschijnlijk *Hypholoma Candolleianum*.

Kort na mijn bezoek aan den Stedelijk-Museumtuin ben ik eens gaan rondneuzen in den tuin van het Koloniaal Museum en vond tot mijn verrassing *Lepiota acutesquamosa* en de genoemde bruine *Psalliota* ook daar terug. Bovendien nog twee andere *Lepiota*'s: *L. procera* en *L. cristata*; beide zeer mooie soorten, de een wel een miniatuur van de ander lijkend.

Zeer aangenaam werd ik dit jaar verrast door de vondst van de beide *Volvaria*'s, *speciosa* en *gloiocephala*, kort na elkaar; de een aan den Amstelveenschen weg vlak bij het Stadion; de ander aan de stille zijde van den Amstel bij de Gasfabriek. Deze anders zoo zeldzame soorten kwamen dit jaar al bijzonder veel voor; tenminste dit moet ik wel aannemen, daar ik *gloiocephala* later ook in de buurt van Eindhoven weer vond en ik in vroegere jaren geen van beide soorten nog ooit was tegengekomen. Hopelijk is dit niet een symp-

toom, dat ze zich uitbreiden. Van vergiftigingsgevallen heb ik gelukkig nog niets gehoord.

Tot slot wil ik nog vermelden, dat de Iepenzwam ook dit jaar weer de boomen langs de grachten versierde, hoewel niet zoo overvloedig als enkele jaren geleden. Een bijzonder mooie vegetatie prijkt elk jaar aan de eenzame iep, die achteraf tegen den huizenkant aan staat op den hoek van Reguliersgracht en Kerkstraat. Doordat de knoest, waaruit de paddestoelen te voorschijn komen, niet loodrecht is, maar scheef zit, nemen de p. hier den normalen vorm aan en zijn dan centraal gesteeld; althans de middelste exemplaren, terwijl die opzij weer zijdelingsche stelen hebben. Dit verschijnsel, van de Iepenzwam bekend, is een mooie illustratie van het ontstaan der zijdelingsche steelgroei bij boomzwammen als aanpassingsverschijnsel.

Amsterdam.

J. Bol.

DE „REVUE DE MYCOLOGIE”, EEN NIEUW FRANS TIJDSCHRIFT

Begin Februari j.l. is de eerste aflevering verschenen van een nieuw Frans periodiek op mycologisch gebied, de „Revue de Mycologie”, onder redactie van R. Heim, J. Duché en G. Malençon. Naar vermeld wordt, zullen in dit tijdschrift originele bijdragen worden opgenomen over paddestoelen in de meest uitgebreide zin des woords en — zij het ook bijkomstig — over mossen, bacteriën en plantenziekten. Elke aflevering bevat bovendien een los supplement met artikelen over diverse onderwerpen, zoals de indeling der hogere en lagere fungi, determineertabellen, de toxicologie der paddestoelen, het kweken, schadelijke zwammen voor bomen en gebouwen, enz. enz. Bovendien zullen er nu en dan enkele gedroogde monsters van houtzwammen of typische parasitaire roest- en brandzwammen aan worden toegevoegd.

De inhoud van het eerste nummer moge hier ter kennismaking in ‘t kort worden weergegeven:

1. „*Observations sur la flore mycologique malgache*.” door R. Heim, een interessante verhandeling over „trois bolets gigantesques d’Afrique et de Madagascar”. Schrijver vertelt, naar aanleiding van een door hem in 1934 gemaakte excursie, een en ander over de plaatselijk enorme boletenrijkdom van dit eiland. Ongeveer 49 soorten werden, voornamelijk aan de Oostkust, door hem verzameld. Met verschillende door andere onderzoekers gevonden soorten, komt men tot een totaal van ± 75 . De vaak verkondigde mening, dat warme streken arm aan boleten zijn, is dus in het algemeen onjuist, want ook b.v. in Belgisch Congo werden talrijke spec. waargenomen. Andere Afrikaanse gebieden daarentegen, zelfs op gelijke breedte, schijnen weinig of geen boleten op te leveren. Ook op Madagascar komen ze zeer onregelmatig verspreid voor; verreweg het rijkst bleken de hoogvlakten en de streken langs de Oostkust.

Meerdere soorten van enorme afmetingen werden aangetroffen, behorende tot de allergrootste paddestoelen, die ooit gevonden zijn. Een drietal van die reuzenboleten, nl. *Boletus (Phlebopus) colossus* Heim sp. Nov., *Boletus (Xerocomus) Bouriqueti* Heim sp. nov. en *Boletus (Xerocomus) sudanicus* Har. et Pat. worden, met vermelding van macroscopische, microscopische en chemische kenmerken, uitvoerig beschreven.

De eerstgenoemde, die verreweg het meest voorkomt, kan tot 6 kg zwaar worden met een hoed van 60 cm breedte en een steel van 25 cm lengte en 22 cm dikte ! Schrijver vertelt, hoe deze kolos, die wegens zijn onaangename reuk en moeilijk verteerbaar vlees door de inboorlingen ten onrechte voor zwaar vergiftig wordt gehouden, dikwijls door de kinderen als een soort speelgoed wordt gebruikt. Ze zitten er dan naast en trommelen onvermoeid met stokjes op de stevige hoed los.

De beide andere soorten, die veel zeldzamer zijn en doorgaans iets kleiner

blijven, vertonen onderling enige verwantschap. Als typisch en vrij constant kenmerk heeft *Bol. sudanicus*, die op Madagascar nog niet aangetroffen schijnt te zijn, een excentrisch geplaatste steel.

Enkele foto's en tekeningen, bovendien een afbeelding in kleuren van *Bol. colossus*, verduidelijken deze bijdrage.

2. „*Les Russules de l'herbier de Boudier.*„ door R. Singer (Leningrad). Hierin worden de resultaten vermeld van een door den schrijver ingesteld onderzoek naar de juistheid der determinaties van de door Boudier verzamelde en gedroogde *Russula*-spec., welke zich in het Natuurhistorisch Museum te Parijs bevinden.

3. „*Omphalia Typhae nov. spec.*„ een korte, maar precieus beschrijving door ons medelid A. C. S. Schweers, van een door hem in 1934 te Schoorl gevonden nieuwe *Omphalia*-soort, groeiende op *Typha angustifolia* (zie Fungus van 15-6-'35, blz. 79). Een fraaie en uitstekend gereproduceerde afbeelding in kleuren, getuigende van Schweers' grote vaardigheid met het penseel, is bij gevoegd.

4. „*Essai d'une classification générique des agarics Ianthinosporés et Mélanosporés.*„ een lezenswaardig artikel, waarin de schrijver, H. Romagnesi, een poging en tegelijkertijd een voorstel doet, om enkele door hem zeer noodzakelijk geachte wijzigingen aan te brengen in de nog steeds gehandhaafde, kunstmatige en onlogische indeling der purper- en zwartsporige plaatzwammen volgens Fries. In diens grote en beroemde werk „*Hymenomyces Europaei*„ vindt men enerzijds een aantal zeer heterogene soorten tot bepaalde geslachten (*Hypholoma*, *Psilocybe*) verenigd, anderzijds meerdere nauw verwante en moeilijk uit elkaar te houden soorten in verschillende geslachten ondergebracht. Als oorzaak van deze verkeerde en verwarrende classificatie noemt Schr. het feit, dat Fries, hierin door de meeste latere auteurs blindelings nagevolgd, als fundament voor zijn generakenmerken heeft gebruikt, die althans voor deze groep onder de plaatzwammen van weinig of geen waarde zijn, nl. de kleur van de sporenmassa, het al of niet aanwezig zijn van een cortina (*velum partiale*) en het al of niet omgebogen zijn van de hoedrand bij jeugdige exemplaren.

Zo heeft de sporenkleur er o.a. toe geleid, dat de purpersporige champignons (genus *Agaricus* = *Psalliota*) en de witsporige soorten van de groep *Lepiota procera* (genus *Leucocoprinus emend. Heim et Romagnesi*) en van de groep *Lepiota cepaestipes* (genus *Hiatula emend. H. et R.*) in de algemene classificatie ver van elkaar verwijderd zijn, terwijl ze juist door hun verwantschap tot één groep samengebracht behoorden te worden. Dat verder b.v. het purpersporige geslacht *Psathyra* en het zwartsporige geslacht *Psathyrella* naast elkaar zijn geplaatst ten gevolge van de uiteenlopende kleur der sporen, is eveneens onjuist. Door geen enkel degelijk kenmerk worden deze beide groepen gescheiden, ze hebben integendeel allerlei dingen gemeen, b.v. de uit cellen gevormde opperhuid, het tere, waterige vlees, de cystiden. Ook het door Fayod aangegeven, eerst voor zeer belangrijk gehouden onderscheidingssteken, nl. het ontbreken van een sub-hymeniale laag bij *Psathyra* en de aanwezigheid daarvan bij *Psathyrella*, is later niet geheel juist gebleken.

Zo bestaat verder het door Fries gecreëerde geslacht *Hypholoma* uit onderling zeer afwijkende elementen. In de le plaats moet wegens de wrattige sporen de groep *Lacrymaria* (*Hyph. velutinum* = *lacrymabundum* en *H. pyrotrichum*) daaruit worden verwijderd. Tussen de soorten van de groep *Candollea* en die van het geslacht *Psathyra* zijn eigenlijk geen typische verschillen aanwezig. Quélet heeft dan ook *Psathyrella*, *Psathyra* en de *Hypholoma*'s van laatstgenoemde groep verenigd tot 't nieuwe geslacht *Drosophila*, wat zeer goed gezien is. Men verbaast er zich alleen maar over, dat deze indeling niet algemeen als de juiste wordt aangenomen. Konrad en Maublanc hebben dezelfde voor hun „*Icones selectae Fungorum.*„ geaccepteerd. Schrijver meent, dat de geslachtsnaam *Hypholoma* misschien behouden zou kunnen

blijven voor een aantal soorten met typisch schubbige of grof-vezelige hoed, te weten *H. scobinaceum*, *sylvestre*, *cotoneum* en *Batarrae*.

Zo ontstaat een homogene, uit onderling verwante (door uit cellen opgebouwde cuticula) groepen opgebouwde serie, bestaande uit *Drosophila*, *Lacrymaria*, *Hypholoma* en verder nog *Panaeolus*, die georiënteerd is in de richting van het geslacht *Coprinus*, en waaraan Schr. de naam „Scotospores. zou willen geven.

Uit het oorspronkelijke genus *Hypholoma* dient verder nog gelicht te worden de groep *Nematoloma* (*H. fasciculare*, *sublateritium*, *epixanthum*, *capnoides* en *dispersum*), gekarakteriseerd door een aantal macroscopische (kleur, consistentie), maar vooral microscopische kenmerken, nl. typisch gevormde, door middel van een bepaalde blauwe kleurstof (Bleu coton C 4 B) gemakkelijk aantoonbare cystiden. Dergelijke cystiden worden alleen nog maar bij enkele vertegenwoordigers van het geslacht *Flammula* (groep *gummosa*) en bij *Stropharia sensu str.* (*aeruginosa*, *inuncta* en *coronilla*) aangetroffen. Daarom wil Schrijver deze drie groepen (*Nematoloma*, *Fl. gummosa c.s.*, *Stroph. s. str.*) samenbrengen tot één „série des *Strophaires.*

Het geslacht *Psilocybe* bestaat al evenmin uit gelijkwaardige soorten. Enkele ervan (*Ps. cernua sensu K. et M.* en de groep *spadicea*) met uit cellen bestaande cuticula en cystiden, zouden ondergebracht kunnen worden in het reeds genoemde geslacht *Drosophila*. Een nieuw geslacht *Deconica* schijnt gerechtvaardigd te zijn voor een aantal soorten met kleverig omhulsel, een opperhuid uit vezelige elementen opgebouwd, lensvormige sporen en zonder cystiden, zoals o.a. *Psil.* (*Naucoria*) *inquilina*, *tenax sensu Ricken* en *bullacea*). De groep *Deconica* is weer nauw verwant met de „*Strophaires.* Om volledig te zijn, mogen nog enkele nieuwe geslachten worden vermeld, die volgens den auteur wel bestaansrecht hebben, nl. *Pseudocoprinus Kühn*, voor *Psathyrella disseminata* (onder te brengen in de serie der „*Scotospores.*), *Panaeolina R. Maire* voor *Psilocybe* (*Panaeolus*) *foenisecii*, *Copelandia Bres.* voor de *Panaeolus*-soorten met grote, gekleurde cystiden aan de oppervlakte der lamellen.

De vertegenwoordigers van het geslacht *Coprinus* behoren, dank zij hun progressief rijpende en vervloeiende lamellen, een aparte „série des *Coprins.* te vormen, welke echter weer verwant is met die der „*Scotospores.* Schr. meent, dat ze later mogelijk uitgebreid zal kunnen worden, door er enkele *Gasteromyceten* (o.a. *Montagnites*) en zelfs enige *Hypogeeën* in op te nemen!

5. „*l'Aleurie: ses formes et sa definition.* door L. Grigoraki, waarin deze enkele bijzonderheden mededeelt over deze typische sporenvorm, die dikwijls verward schijnt te worden met andere op abnormale wijze gevormde sporen, Zoals conidiën en chlamydosporen, maar waarvan ze, volgens den schrijver, echter in vele opzichten afwijkt. Als algemene definitie wordt gegeven: éénkernige, in- of uitwendig gevormde, naar inhoud dikwijls variabele sporen, welke ontstaan door dissociatie van het protoplasma van een hyphe of sporophoor. Verschillende typen, zoals „*blasto-*, *chlamydo-*, *conidio-* en *micro-aleuries.* worden beschreven en afgebeeld.

6. „*Melanoleuca Kavinae (Pil et Ves.) Sing. nov. comb.* door R. Singer, bevat enkele, speciaal microscopische, gegevens betreffende deze, vooral in Tsjecho-Slowakije voorkomende *Tricholoma*-soort, die verwant is met *Melanoleuca alboflavida* (Peck.) Sing. *Trich. cnista* (Bres.) = *Mel. evenosa* (Sacc.) Konr. et Maub. Typisch voor 't geslacht *Melanoleuca* zijn o.a. de amyloïde sporen.

7. „*Chronique bibliographique.* een bespreking van Jacob E. Lange's prachtige plaatwerk „*Flora Agaricina Danica.*

Van de artikelen in het supplement zijn als belangrijkste te noemen: „*Les champignons comestibles de Russie.* door G. Olsoufieff en „*La culture des Morilles.* door R. Heim. Op de inhoud hiervan kan door plaatsgebrek niet worden ingegaan, maar ze zijn de moeite van het lezen wel waard.

Al met al een tijdschrift, dat een keur van interessante en leerzame bijdragen brengt, waarin ieder iets van zijn gading zal vinden. Inmiddels is ook het tweede nummer verschenen, dat de gunstige indruk, welke het eerste reeds gemaakt heeft, nog versterkt. Een tweetal exsiccata, n.l. bladeren van *Berberis vulgaris* met *Puccinia graminis* en van *Pistacia Terebinthi* met *Uromyces Terebinthi* zijn hieraan toegevoegd.

Het geheel ziet er eenvoudig, maar goed verzorgd uit, terwijl de gekleurde afbeeldingen uitstekend gereproduceerd zijn. Om de twee maanden zal een aflevering verschijnen, de abonnementsprijs bedraagt voor Nederland 65 francs. DE VEYE.

NIEUWE LEDEN

Balen, Mevr. J. van, Laplacestraat 34h, Amsterdam-O (per 1-7-36).
Bremmer, H., Markt 35, Eindhoven (per 1-7-36).
Ditmar, W. N. J. V., Meyendelsche weg 5c, Wassenaar.
Formijne, Dr. P., Banstraat 62iii, Amsterdam (per 1-7-36).

ADRESVERANDERINGEN

Mej. A. Blans wordt Mevr. A. Jansen-Blans, Vught.
J. Bol, Lijsterlaan 16, Eindhoven.
Dr. S. Broekhuizen, Kloosterpad 212, Delft.
Dr. M. A. Donk, H.B.S.-straat 24, Soerabaya (Java, N.O.I.).
Mej. Dr. M. Hoff, Lohengrinstraat 18, Den Haag (post Loosduinen).
J. G. ten Houten, „Ceres., Winterswijk.
Dr. W. J. Lütjeharms, Rijks-herbarium, Nonnensteeg 1, Leiden.
O. F. Uffellie, Jan v. d. Heydenstraat 4, Amersfoort.

DIVERSEN

De samenstelling van het Bestuur der N.M.V. is als volgt:
Voorzitter: T. A. C. Schoevers, Nassauweg 28, Wageningen.
Onder-Voorzitter: P. J. A. J. Meulemeester, Diezerstraat 10, Zwolle.
Secretaris: Dr. A. J. P. Oort, Ericalaan 5, Wageningen.
Penningmeester: Ir. A. C. S. Schweers, Nassaulaan 17, Alkmaar.
Bibliothecaris: Dr. H. A. A. v. d. Lek, Zoomweg 10, Wageningen.

Van het Redactie-bureau.

Het was ditmaal door omstandigheden, ook financiële, helaas niet mogelijk een kwantitatief volwaardig nummer het licht te doen zien. Hartelijk dank aan de copy-leveranciers. De oogst aan bijdragen was echter uiterst gering. Dat kan en moet anders worden! Nogmaals verzoek ik dringend om veler medewerking! Het volgend nummer zal ongeveer half Juni verschijnen. Copy gaarne vóór de eerste van die maand.

DE VEYE